

จิตรรนา จันทรขอนแก่น 2555: พฤกษศาสตร์พื้นบ้านของชุมชนบ้านบ่อหวี อำเภอสวน
ผึ้ง จังหวัดราชบุรี ปรินญาวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (พฤกษศาสตร์) สาขาพฤกษศาสตร์
สายวิชาวิทยาศาสตร์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รองศาสตราจารย์จิตรกรรณ์ ธีวัช
พันธุ์ วท.ม. 366 หน้า

การศึกษาพฤกษศาสตร์พื้นบ้านเพื่อรวบรวมข้อมูลการใช้ประโยชน์จากพืชของชุมชนบ้าน
บ่อหวี ตำบลตะนาวศรี อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี โดยการสัมภาษณ์หมอยา 5 คน และสุ่ม
สัมภาษณ์ชาวบ้านจำนวน 120 คน รวมเก็บตัวอย่างพืชที่ชาวบ้านมีการใช้ประโยชน์ในป่าชุมชน
และสวนหลังบ้านรอบๆ หมู่บ้าน และตรวจสอบหาชื่อชนิดของตัวอย่างพืชเหล่านั้น ผลการศึกษา
พบว่าพืชที่ชาวบ้านใช้ประโยชน์มีทั้งสิ้น 77 วงศ์ 185 สกุล 221 ชนิด จำแนกเป็นพืชใบเลี้ยงคู่ 170
ชนิด พืชใบเลี้ยงเดี่ยว 47 ชนิด และเฟิร์น 4 ชนิด โดยมีการใช้ประโยชน์ด้านสมุนไพรมากที่สุด 137
ชนิด รองลงมาคือ เป็นอาหาร 90 ชนิด ทำที่อยู่อาศัยและเครื่องมือเครื่องใช้ 18 ชนิด เป็นสีย้อมและ
เครื่องนุ่งห่ม 10 ชนิด เป็นเครื่องสำอาง 6 ชนิด ใช้ในงานพิธีกรรม 6 ชนิด และเป็นเชื้อเพลิง 5 ชนิด
วงศ์ที่มีการนำมาใช้ประโยชน์มากที่สุดคือ Euphorbiaceae มี 14 ชนิด รองลงมาคือ Zingiberaceae มี
13 ชนิด พืชที่มีการใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ มากที่สุด ได้แก่ มะพร้าว (*Cocos nucifera* L. var.
nucifera) มะขาม (*Tamarindus indica* L.) กลอย (*Dioscorea hispida* Dennst. var. *hispida*) และกล้วย
น้ำว้า (*Musa sapientum* L.) เมื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างเพศและอายุที่มีผลต่อความรู้ในการ
นำพืชมาใช้ประโยชน์ พบว่าในด้านอาหารและสมุนไพร เพศหญิงมีแนวโน้มรู้จักชนิดพืชในการใช้
ประโยชน์มากกว่าเพศชาย ส่วนในด้านอื่นๆ พบว่าเพศชายและเพศหญิงรู้จักชนิดพืชในการใช้
ประโยชน์ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาช่วงอายุ พบว่าชาวบ้านที่มีอายุมากจะ รู้จักชนิดพืชในการ
ใช้ประโยชน์มากกว่าผู้ที่มีอายุน้อยอย่างมีนัยสำคัญ